

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 7.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 7. 8:00

I.

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban a **lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében

értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a kereszténység ókori történetéhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!

a) A következő forrásrészletek a kereszténység történetének alapvető dokumentumai. Tegye kiadásuk kronológiai sorrendjébe a szövegeket! Írja a források betűjelét a kipontozott vonalakra, kezdje a legkorábbi forrással! (A helyes sorrend: 1 pont.)

1.: 2.: 3.: 4.:

A) „Elsősorban azt rendeltük el, amiben az istenségnek járó tisztelet megnyilatkozik, hogy ti, a keresztényeknek is, és mindenkinek megengedjük, hogy szabadon azt a vallást kövessék, amelyiket akarják” *(Császári rendelet)*

B) „A következő napon császári rendeletet függesztettek ki, amely szerint a keresztény hitet valló emberek elvesztik minden polgári jogukat és tisztségüket. Kínzásoknak kell őket alávetni, bármilyen rendűek és állásúak is az illetők. Ellenük mindenféle törvényszéki eljárásnak helye van, ők viszont nem fordulhatnak bírósághoz sem önkényeskedés, sem házasságtörés, sem rablás esetében.” *(Egy ókori író művéből)*

C) „Megparancsoljuk, hogy mindazon népek, amelyek a mi kegyelmes kormányzatunk alatt állnak, abban a vallásban éljenek, amelyet a hagyomány szerint Szent Péter apostol adott át Róma népének, s amely azóta is töretlenül él napjainkig.” *(Császári rendelet)*

D) „Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, [...] Hiszek a Szentlélekben.” *(Hitvallás)*

b) Mikor adták ki az A) jelű forrásban idézett rendeletet? (0,5 pont)

.....

c) Hol ülésezett a D) jelű forrásban idézett hitvallást először megszövegező zsinat?

(0,5 pont)

.....

2 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. A feladat a középkori európai kultúrával kapcsolatos.

Nevezze meg azokat a szellemi vagy művészeti irányzatokat, amelyekhez a források köthetőek! Írja le röviden a megnevezett irányzatok egy-egy jellemzőjét a feladatrészhez tartozó forrás alapján! (Elemenként 0,5 pont.)

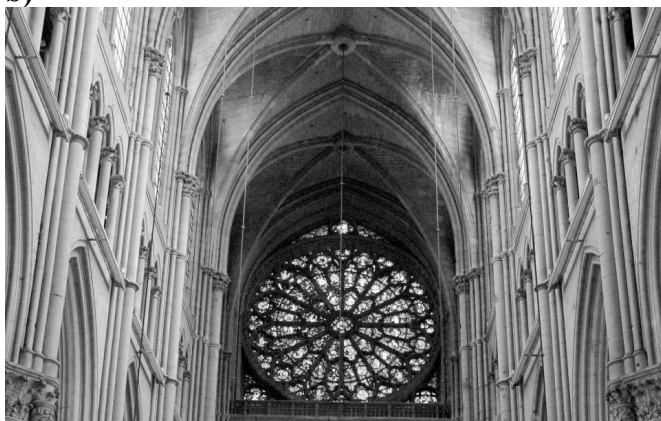
a) „Ahogyan mármost a szent tudomány a hit világosságán alapul, úgy a filozófia az ész természetes világosságán; ezért lehetetlen, hogy azok az állítások, amelyek a filozófiához tartoznak, ellentétesek legyenek a hittételekkel.” (Aquinói Szent Tamás)

1. A szellemi irányzat neve:

2. Az irányzat egy jellemzője a forrás alapján:

.....

b)

A reimsi dóm részlete

1. A művészeti irányzat / korstílus neve:

2. Az irányzat egy jellemzője a forrás alapján:

.....

c) „Az emberiség [...] szolgálatába állítja a természetet, méricskéli az eget, fürkészi a Tartarosz mélységét. Sem az ég nem tűnik számára túl magasnak, sem a Föld középpontja túl mélynek. [...] Semmilyen határt nem ismer. Egyszóval igyekszik irányítani és örökkévalóvá válni, mint Isten.” (Egy XV. századi gondolkodó)

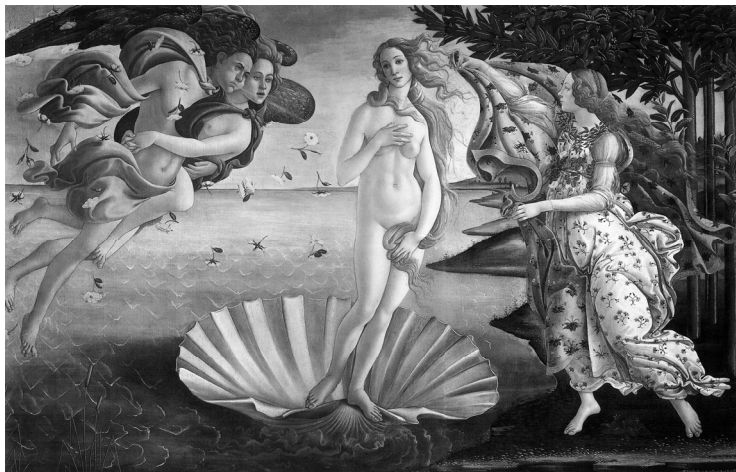
1. A szellemi irányzat neve:

2. Az irányzat egy jellemzője a forrás alapján:

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d)

Botticelli: Vénusz születése

1. A művészeti irányzat / korstílus neve:
2. Az irányzat egy jellemzője a forrás alapján:

4 pont

**3. A feladat a középkori magyar történelemhez kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!**

„4. Ha ezután valakit az egész falu tolvajnak kiált, istenítélettel vizsgálják meg. Ha ennek folytán ártatlannak bizonyul, a falu csupán egy penzát fizessen a papnak. Ha pedig bűnösnek találják, minden vagyonát foglalják le a király részére, amiből negyedrészt a falubelieknek adjanak.

6. Ha a bíró a rabszolga orrát nem vágja le, vagy a szabadot nem akasztja fel, vesszen mindene, fiain és lányain kívül, s magát adják el. Ha pedig ártatlant akaszt fel, száztíz pénzt fizessen, és a felakasztott személy minden vagyonát adja vissza.

12. Ha valamely szabadot vagy rabszolgát lopáson érnek, akasszák fel. Ha pedig, hogy meneküljön az akasztófától, a templomba menekül, kihozván őt a templomból, vakítsák meg. Az olyan rabszolga pedig avagy szabad, aki libát vagy tyúkot lop, fél szemét veszítse, s amit lopott, adja vissza.

14. Ha valamely szabad ember tíz dénár értékűt lop, akasszák fel, ha tíz dénárnál kisebb értékűt lop, a lopott értéket tizenkétszeresen adja vissza, és egy ökröt fizessen.” (I. László II. törvénykönyvéből)

**a) A bűnösség megállapításának melyik két módját említi a törvény?
(Elemenként 0,5 pont.)**

1. 2.

**b) Magyarázza meg saját szavaival, miért különbözik a bírói tévedés kétféle büntetése!
(1 pont)**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) A törvény szigorára feltehetően azért volt szükség, mert jelentős tömegek változtatták meg a lakhelyüket a korszakban. **Magyarázza meg a jelenség okát!** (1 pont)

d) **Mikor uralkodott I. (Szent) László?** (Elemenként 0,5 pont.)

uralkodásának kezdete (évszám):

uralkodásának vége (évszám):

4 pont	
--------	--

4. A feladat a kapitalista világgazdaság új centrumának kialakulásához kapcsolódik. Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével!

A) „Az egész világ számára csodának látszik, hogy ilyen kis ország, mely kisebb mint két jobb grófság nálunk, melynek kevés természeti kincse, élelmiszerkészlete, erdeje vagy más háborúhoz vagy békéhez szükséges tartaléka van, ennek ellenére olyan rendkívüli bőségben rendelkezik mindezek felett, hogy a saját szükségletein kívül (amelyek igen nagyok) másokat is el tud látni, és valóban el is lát, más államoknak hajókat, tüzérségi fegyvereket, felszereléseket, gabonát, puskaport, golyót stb. ad el és mindent, amit szorgalmas kereskedésük révén [...] a világ minden sarkából összeszednek.” (Thomas Mun, angol kereskedő)

B) „Váltóüzleteket kötnek, és [...] számos helyre állítanak ki váltókat [...]. A váltók kiállítása a következő módon értendő. Ha egy kereskedőnek [...] pénzre van szüksége, egy másiktól váltó útján annyit vesz fel, amennyire szüksége van; a váltólevélben pedig megmondja, hogy [...] mennyit vett fel, és hogy azt [...] más ország kereskedőhelyein ugyanabban az értékben kifizetteti.” (Ludovico Guicciardini)

a) **Melyik országról / tartományról számolnak be a források?** (1 pont)

.....

b) **Melyik két gazdasági ágazatot tekintik a térség gazdagsága fő okának?**

(Elemenként 0,5 pont)

1. 2.

c) **Mire utal az A) jelű forrás aláhúzott része? Két választ adjon meg!**

(Elemenként 0,5 pont.)

1. 2.

d) **A forrásokban bemutatott térség egyik városa a kora újkor pénzügyi központjává vált. Miután a spanyol csapatok feldúlták, vezető szerepét elvesztette. Mi a város neve?** (1 pont)

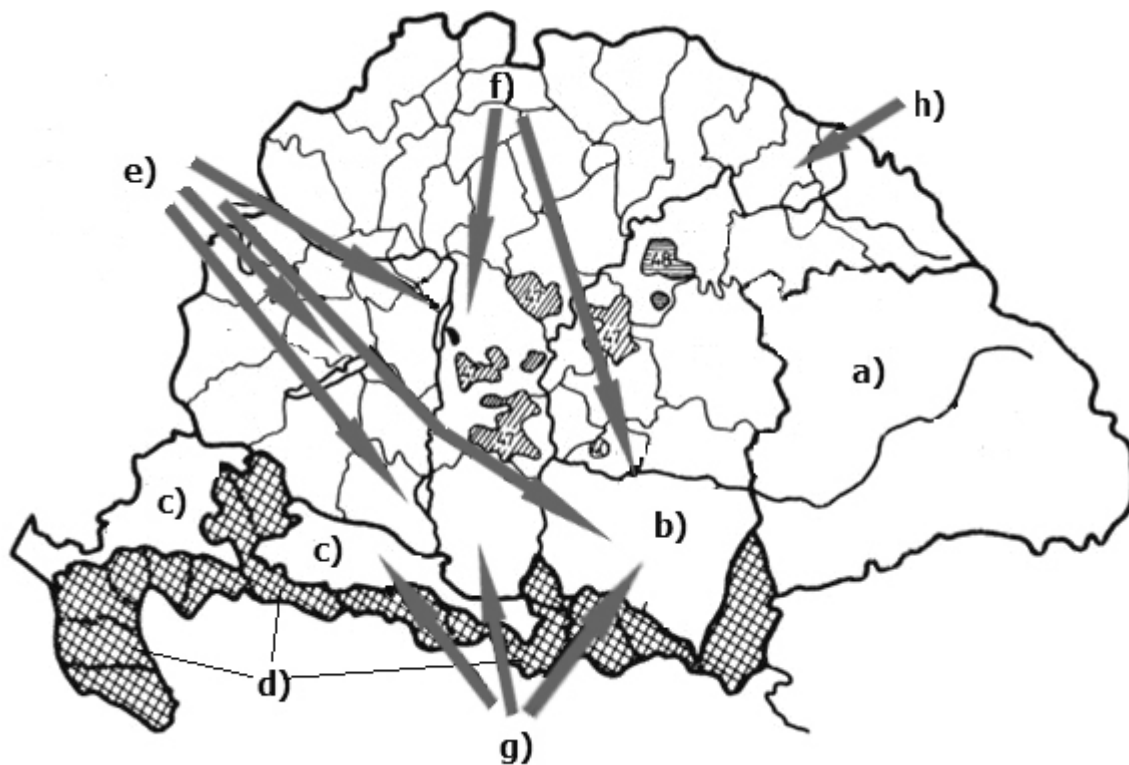
.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A feladat Magyarország XVIII. századi történelméhez kapcsolódik.

A térképvázlat betűjelei a korabeli Magyarország néhány sajátos igazgatású területét, illetve a migrációban résztvevő népcsoportját mutatják. Azonosítsa a betűjeleket! Írja a területek és a népcsoportok nevét a táblázatba! Kettőt segítségül megadtunk. (Elemenként 0,5 pont.)

Betűjel	Terület neve
a)	
b)	
c)	Horvátország (és Szlavónia)
d)	
Betűjel	Népcsoport neve
e)	német(ek) (svábok)
f)	
g)	
h)	

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**6. A feladat az Amerikai Egyesült Államok történetéhez kapcsolódik.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével!**

„2. § A Képviselőház az egyes államok népe által minden második évben választott tagokból áll, s az egyes államok választói az [adott] állam [...] törvényhozási ágába történő választások alkalmával megkívánt kellekeknek kell, hogy megfeleljenek. [...] A képviselőket és a közvetlen adókat az Unió részét alkotó államok között számarányuknak megfelelően kell elosztani, amelyet úgy kell meghatározni, hogy a szabad személyek számához, beleértve a bizonyos számú évig szolgálat teljesítésére kötelezett személyeket, de nem értve bele az adót nem fizető indiánokat, hozzáadják minden egyéb személy számának háromötödét. [...] New Hampshire állam három, Massachusetts állam nyolc, Rhode-Island egy, Connecticut állam öt, New York állam hat, New Jersey állam négy, Pennsylvania állam nyolc, Delaware állam egy, Maryland állam hat, Virginia állam tíz, Észak-Carolina állam öt, Dél-Carolina állam öt, Georgia állam három képviselő választására jogosult. [...]”

3. § Az Egyesült Államok Szenátusa az egyes államokat képviselő két-két szenátorból áll, akiket az állam törvényhozó testülete hatévi időtartamra választ; minden szenátor egy szavazattal rendelkezik.

Közvetlen az első választást követő összeülés után a szenátorokat a lehetőség szerint három egyforma létszámú osztályba kell sorolni. Az első osztályba tartozó szenátorok mandátuma a második év, a második osztályba tartozó szenátorok mandátuma a negyedik év, a harmadik osztályba tartozó szenátorok mandátuma a hatodik év végén megszűnik, s így a Szenátus egyharmadát kétévenként választják újjá.” (Az Amerikai Egyesült Államok alkotmánya)

a) Elsősorban kiket ért az alkotmány szövege „minden egyéb személy” alatt? (Válaszként nem fogadható el: nők, gyerekek.) (0,5 pont)

b) A képviselők (a Képviselőház tagjai) számának meghatározása kompromisszumot jelentett az északi és a déli államok között. Magyarázza meg a kompromisszum lényegét a forrás alapján! (1 pont)

c) Hogyan rendelkezik a forrás első bekezdése a választójogról? Karikázza be a helyes válasz sorszámát! (0,5 pont)

1. általános választójogot rendel el
2. a választójogot cenzushoz köti
3. a választójogot nem szabályozza általánosan

d) A c) feladatrészben adott válaszát indokolja a forrás alapján! (1 pont)

e) Hány szenátora volt az Egyesült Államoknak az alkotmány kiadásakor? (0,5 pont)

f) Hány évre szól (az első választásokat kivéve) a szenátorok mandátuma? (0,5 pont)

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

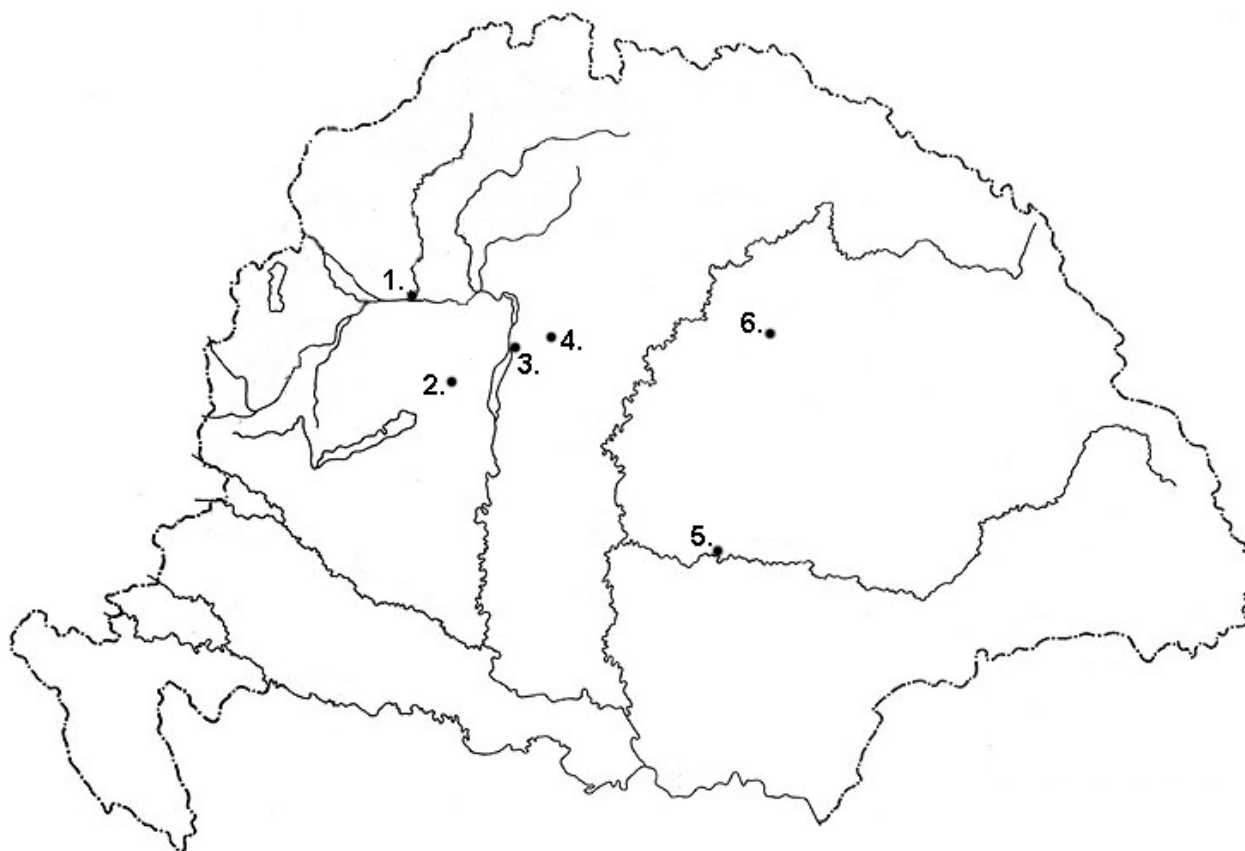
7. A feladat az 1848/49-es magyar szabadságharccal kapcsolatos.

Töltse ki a táblázatot a szöveges források, a térkép vázlat és ismeretei segítségével! A b) és c) betűjelű forrásban leírt esemény időpontját nem kell megadnia.

a) „[A csata előtti napon] érkeztek meg a táborba az országgyűlésnek küldöttei, hogy Mógát felszólítsák, miszerint Jelačić további előrenyomulását meggátolja. [...] Én gyors léptekkel előrenyomultam a hegy élére. [Az ellenséges seregek] aránylag csekély ellenállás után hátat fordítottak, és oly sebesen rohantak lefelé, hogy alig bírtunk néhányat elérni. [...] A tüzelés az egész vonalon szűnni kezdett, és déltájban meg is szűnt.” (Perczel Miklós ezredes visszaemlékezése)

b) „Véres utcai harc után, melyet derék útegeink támogattak, elfoglaltuk a falut. [...] Az osztrákok túlnyomó ereje semmivé lett a magyarok lelkesült bátorsága előtt. Rendetlen tömegekben menekülnek Gödöllő felé, és a csatatért ott hagyják nekünk.” (Klapka György tábornok visszaemlékezése)

c) „Az utolsó magyar csapatok [is elhagyták a várat]. Szétzüllöttek az ég minden tája felé. [...] A sors ellenünk döntött, a küzdelem véget ért. [...] Kedvezőbb föltételeket a fegyverletétel fejében teljes lehetetlenség volt az ellenségtől ama viszonyok között kieszközölnünk.” (Klapka György tábornok visszaemlékezése)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Az idézet betűjele	A település, amelyhez a forrásban aláhúzott helyszín köthető (Elemenként 0,5 pont.)	A település sorszáma a térképen (Elemenként 0,5 pont.)	Az forrásban leírt csata időpontja (év, hónap, nap) (1 pont)
a)			
b)			1849. április 6.
c)			

4 pont

8. A feladat a második világháborúval kapcsolatos.

Az idézetek a később szövetségeseeknek nevezett három nagyhatalom legmagasabb rangú politikai vezetőitől származnak. Nevezze meg az idézetek szerzőit! *Egy személy többször is szerepelhet.* (Elemenként 1 pont.)

a) „Egyszer, amikor [egy vidéki városunkban] jártam, belekerültem egy légitámadásba. Bevezettek egy nagy alagútba, a lakosság jelentős része állandóan ott tartózkodott. Amikor egy negyedóra múlva kijöttünk, füstölgő romokat láttunk.”
(*Visszaemlékezés az 1940. év eseményeire*)

b) „A legfontosabb, sürgető feladatunk az, hogy fegyverarzenálként szolgáljunk a védekező országok és saját magunk számára. [...] Ennek a célnak a megvalósításában nem fog minket megfélemlíteni a diktátorok azon fenyegetése, hogy a nemzetközi jog megsértéseként és háborús cselekményként kezelik azon demokráciák megsegítését, amelyek ellenállni merészelnek támadásuknak. Az ilyen segítségnyújtás nem háborús cselekmény [...]” (*Beszéd, 1941*)

c) „Mit nyert és mit veszített a fasiszta Németország azzal, hogy hitszegő módon széttepte az egyezményt? Másfél éven át biztosítottuk országunknak a békét és azt a lehetőséget, hogy erőinket előkészítsük az ellenállásra, ha a fasiszta Németország az egyezmény ellenére meg merné támadni országunkat.” (*Beszéd, 1941*)

d) „Az utóbbi 25 évben senki sem volt a kommunizmus következetesebb ellenfele nálam. A kommunizmus elleni nyilatkozataimból egy szót sem vonok vissza. De a most kibontakozó látvány előtt minden elhalványul. [...] Nekünk csak egy megmászhatatlan célunk van: eltökélt szándékunk Hitler és a náci rezsim minden nyomának megsemmisítése. [...] Harcolni fogunk ellenük a szárazföldön, a vízen és a levegőben [...]” (*Beszéd, 1941*)

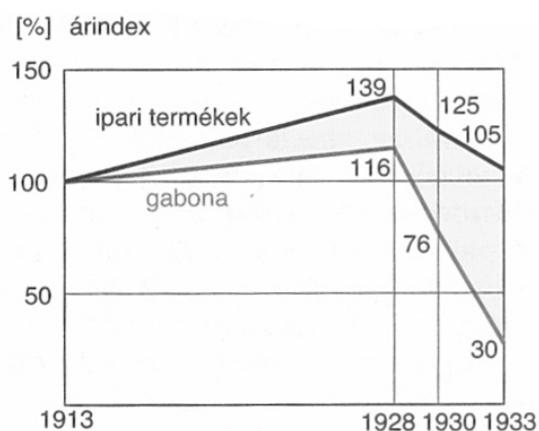
4 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**9. A feladat a két világháború közötti magyar gazdasággal kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!**

A magyar ipar egyes ágazatainak termelése 1921 és 1933 között (az 1913-as, trianoni országterületre vetített termelés = 100 %)				
	1921	1924	1929	1933
textilipar	70	121	315	358
bőrípar	82	86	132	130
élelmiszeripar	70	69	95	61
gépipar	44	36	83	33
vegyipar	52	62	108	103
villamosenergia-termelés*	100	130	254	264

*A villamosenergia-termelés esetében az 1921-es termelés = 100 %

Az agrárrolló Magyarországon (1913–1933)

Nevezze meg azokat az iparágakat, amelyekre az állítások vonatkoznak! A táblázatban szereplő iparágak közül válasszon! Két iparág kimarad. (Elemenként 0,5 pont.)

a) A gazdasági világválság idején az export jelentősen visszaesett, a termelés nagyjából harmadával csökkent.

.....

b) Az első világháború előtt az Ausztriával folytatott vámmentes kereskedelem gátolta fejlődését, az 1920-as évek végére viszont a háború előttinek többszörösére nőtt a termelés.

.....

c) Modern iparágnak számított, termelése a gazdasági világválság idején sem csökkent.

.....

d) A trianoni béke következtében nyersanyaghiánnyal küzdött, és bár termelése 1924 és 1929 között több mint kétszörösére nőtt, a háború előtti szintet így sem tudta elérni.

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Válaszoljon a kérdésekre!

e) A források mely adatai jelzik, hogy a gazdasági világválság jelentős mértékben sújtotta a mezőgazdaságot? Két folyamatot említsen! (Elemenként 0,5 pont.)

-

-

f) Mit jelent a következő állítás? Magyarázza meg a grafikon alapján! (1 pont)

A gazdasági világválság idején Magyarországon drámai mértékben kinyílt az agrárrolló.

.....

.....

4 pont	
--------	--

10. A feladat az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc külpolitikai összefüggéseivel kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont)

„A(z) [a] nemzet most lazít a szeretett hazáját fojtogató szovjet elnyomáson. A hősi magyar nép pedig a Vörös Hadsereg páncélosainak halált osztó tüzével száll szembe. Ezek a hazafiak magánál az életnél is többre becsülik a szabadságot. És minden, a szabadságot békében élvező ember ünnepeles kötelessége, hogy minden igazán hasznos eszközt megragadjon, hogy ne hiába haljanak meg a szabadságért életüket feláldozók. Az Egyesült Államok másokkal együtt e szellemben cselekedett ma, amikor a(z) [b] elé vitte a magyar kérdést. [...]

Mi nem tekintjük ezeket a nemzeteket potenciális katonai szövetségeseinknek. Barátainknak, és egy új és baráti, és immáron nem megosztott Európa részeinek tekintjük őket.” (Dulles amerikai külügyminiszter beszéde, 1956. október 27.)

a) Melyik nemzet neve hiányzik a szöveg [a] betűjellel jelzett részéből?

.....

b) Melyik intézmény / szervezet neve hiányzik a szöveg [b] betűjellel jelzett részéből?

.....

c) Milyen következményekkel járt a magyar forradalom és szabadságharc szempontjából az aláhúzott mondatban megfogalmazott állítás? Magyarázza meg röviden, saját szavaival!

.....

.....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**11. A feladat az Európai Unió kialakulásának előzményeivel kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„1962 közepéig Adenauer és én körülbelül negyvenszer írtunk egymásnak. Tizenötösör találkoztunk. Több mint száz órát tárgyaltunk. Minthogy e két, oly hosszú ideig szembenálló nemzet új keletű kapcsolatait ünnepélyes keretek között szándékozom szentesíteni, a kancellárt hivatalos látogatásra hívom [...].
[...]

Én mindig is éreztem, ám most még erősebben érzem, mint valaha, e földrészt benépesítő nemzetek közös vonásait. [...] Természetüknél fogva az lenne a legmegfelelőbb, ha egy egészet alkotnának úgy, hogy az a világban felépítése és természete révén a középpontban foglalna helyet.” (Részletek De Gaulle emlékirataiból)

a) Az európai egység kialakulásának mely alapvető politikai előfeltételét teremtették meg azok a lépések, amelyekről forrás első bekezdése szól? Fogalmazza meg röviden, saját szavaival! Válaszában nevezze meg a két érintett országot / nemzetet!

.....

b) Mi volt De Gaulle legmagasabb politikai tisztsége?

.....

c) Mi volt az európai egység létrehozásának fő célja De Gaulle szerint? Fogalmazza meg saját szavaival, a forrás második bekezdése alapján!

.....

.....

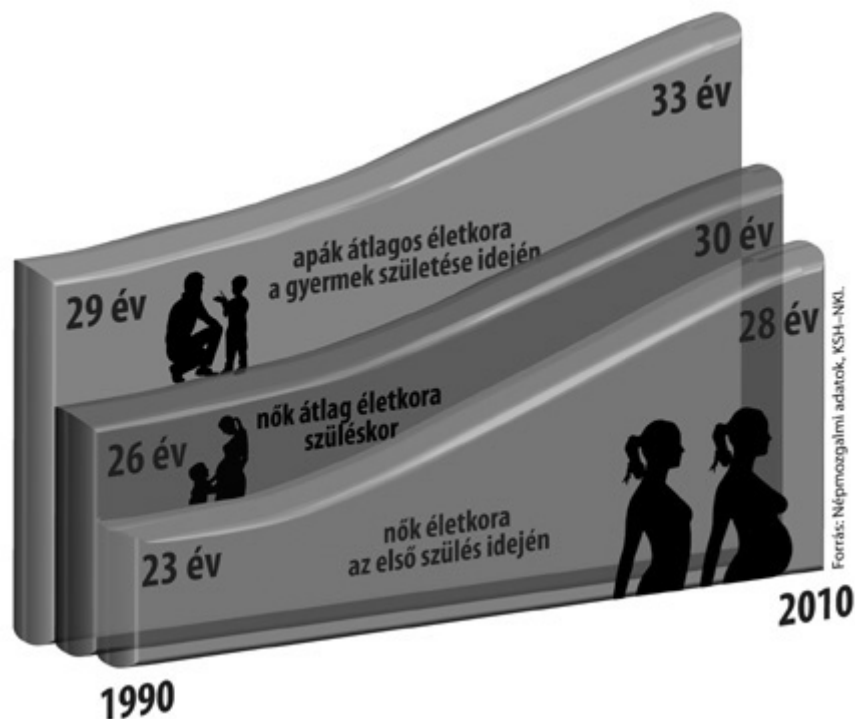
d) Nevezze meg szakkifejezéssel azt a folyamatot, amelynek célját megfogalmazza a forrás aláhúzott része!

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. A feladat a jelenkori magyar társadalom történetéhez kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

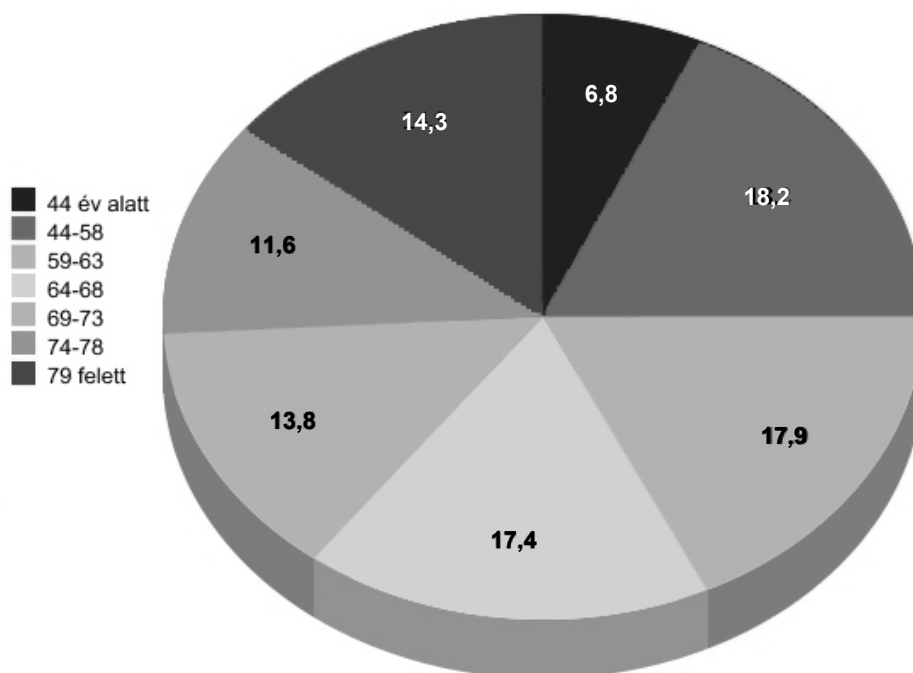
a) Milyen közvetlen demográfiai következménye van az ábrázolt folyamatoknak?

.....

b) Nevezze meg az ábrázolt folyamatok valamely társadalmi okát!

.....

Nyugdíjasok, járadékosok megoszlása életkor szerint, 2009. január (%)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

c) Fogalmazza meg a kördiagram alapján a magyar nyugdíjrendszer egyik fontos problémáját!

.....

d) Milyen intézkedéssel mérsékelhető a diagramról leolvasható probléma?

.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Kereszténység az ókorban	2	
	2. Középkori kultúra	4	
	3. Középkori magyar történelem	4	
	4. Kapitalista világ gazdaság	4	
	5. Magyarország a XVIII. században	3	
	6. USA alkotmánya	4	
	7. 1848/49-es szabadságharc	4	
	8. Második világháború	4	
	9. Két világháború közötti magyar gazdaság	4	
	10. 1956-os forradalom	3	
	11. Európai integráció	4	
	12. Jelenkori magyar társadalom	4	
	Összesen	44	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 7.

TÖRTÉNELEM
EMELT SZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2014. május 7. 8:00

II.

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:
kidolgozandó:

kettő rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Magna Charta Libertatum	rövid
	14.	Jakobinus diktatúra	hosszú
	15.	Fejlődő országok népesedési jellemzői	rövid
	16.	Német külpolitika az első világháború előtt	hosszú
Magyar történelem	17.	Magyarországi reformáció	rövid
	18.	Uralkodói jövedelmek Magyarországon	hosszú
	19.	Reformkori gazdaság	rövid
	20.	Rákóczi-szabadságharc	hosszú
	21.	Klebelsberg Kunó oktatáspolitikája	rövid
	22.	A hazai cigányság	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

Ellenőrizze választása helyességét az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

14. A feladat a francia forradalom történetéhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a jakobinus diktatúra elveit és gyakorlatát!

„Az alkotmányos kormány elsősorban az egyén szabadságával törődik, ezzel szemben a forradalmi kormány a közszabadság biztosításával. Az alkotmányos rendszerben elegendő, ha az egyént megvédelmezik a közhatalom túlkapásaival szemben. A forradalmi rendszerben viszont maga a közhatalom kénytelen védekezni az ellen irányuló lázadás ellen. A forradalmi kormány a jó polgároknak tartozik azzal, hogy biztosítja számukra a nemzet teljes támogatását. A nép ellenségeinek csak halállal tartozik.” (*Robespierre beszéde a Konventben*)

„1. Közvetlenül a jelen határozat kiadása után a Köztársaság területén valamennyi, még szabad gyanús egyént őrizet alá kell venni.

2. A következő személyek tekinthetők gyanúsoknak: akik viselkedésükkel, kapcsolataikkal, beszédükkel vagy írásaikkal a zsarnokság vagy a föderalizmus [girondi elvek] híveinek mutatkoznak. Akik nem képesek igazolni megélhetési módjukat és állampolgári kötelezettségeik teljesítését. Azok a közhivatalnokok, akiket a Konvent elbocsátott. Nemesek és emigránsok azon családtagjai, akik nem nyilvánították ki a forradalomhoz való ragaszkodásukat.

10. Szükség esetén a polgári és büntető bíróságok fogva tarthatnak és a fent említett börtönökbe küldhetnek olyan személyeket, akikről megállapították, hogy nem lehet vádiratot készíteni ellenük, vagy akiket felmentettek az ellenük emelt vád alól.”

(*A gyanúsokról szóló törvény*)

„10. Mindenkit csak a törvény által meghatározott esetben és előírt módon lehet megvádolni, letartóztatni és fogva tartani. Minden polgár köteles azonnal engedelmeskedni a törvénynek, amely felszólítja valamire vagy elfogja őt; ellenállásával bünt követ el.

11. Minden intézkedés önkényes és zsarnoki, amelyet nem a törvény által meghatározott esetben és formák szerint tesznek egy ember ellen; aki ellen pedig ezt erőszakkal akarják végrehajtani, annak jogában áll erővel védekeznie.

12. Mindazok, akik önkényes rendelkezéseket kérelmeznek, sürgetnek, hajtanak vagy hajtatnak végre, bűnösök, és büntetést érdemelnek.” (*A jakobinus alkotmányból*)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

16. A feladat az első világháborút megelőző évtizedek történelmével kapcsolatos.
(hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a német külpolitika fő törekvéseit és eredményeit Németország megalakulásától az első világháború kirobbanásáig!

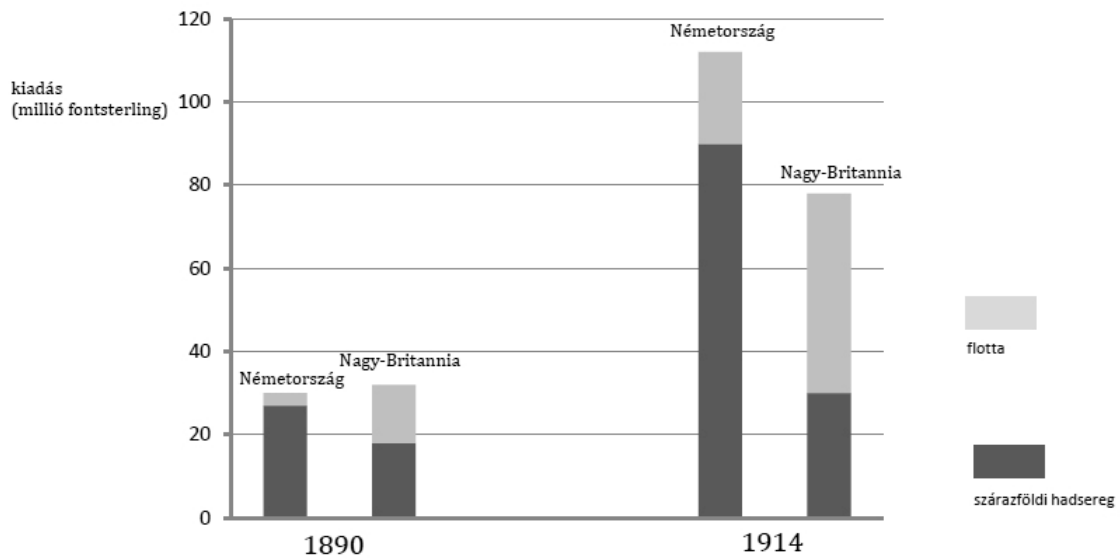
„A szövetség elnöke Poroszország királya, aki a német császár címét viseli. A császár a birodalom képviselője nemzetközi kapcsolatokban, hadat és békét köt a birodalom nevében, szövetséget és más szerződéseket köt külhatalmakkal, követeket akkreditál és fogad. A birodalom nevében való hadüzenethez a Szövetségi Tanács beleegyezésére van szükség, hacsak nem történt támadás a szövetség területe vagy partvidéke ellen [...]” (Részlet a Német Birodalom alkotmányából, 1871)

„Mínthogy végül Sándor cár személyi kapcsolataink alapján véleményem nyilvánítását kérte, [...] instrukcióm [útmutatásom] oly értelemben szólott, hogy első kívánságunk fenntartani a nagy monarchiák közti barátságot [...]. Ha ez fájdalmunkra Oroszország és Ausztria között nem lehetséges, akkor még éppen el tudnánk viselni, hogy barátaink egymással szemben csatákat vesztenek vagy nyernek – azt azonban nem, hogy egyikük oly súlyos sebeket vagy károkat szenvedjen, hogy az veszélyeztesse független és az európai politikába beleszóló nagyhatalmi állását.” (Bismarck visszaemlékezése)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A nagyhatalmak felszeletelik a kínai tortát (francia karikatúra, XIX. század vége)

Németország és Nagy-Britannia hadi kiadásai 1890-ben és 1914-ben

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

17. A feladat a reformáció magyarországi történetéhez kapcsolódik. (rövid)

A források és ismeretei segítségével mutassa be a magyarországi reformáció kulturális hatásait, és magyarázza meg terjedésének politikai feltételeit és összefüggéseit! Mindhárom országrészre térjen ki!

Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Más az, hogy szabad mindennek az Isten házába ajándékot vinni; egyebek vigyenek aranyat, ezüstöt, drágaköveket, én azt viszem, az mit vihetek, tudniillik magyar nyelven az egész Bibliát, melyet eleitől fogva sokan igyekeztek offerálni [felajánlani], de véghöz nem vihették. Annakokáért minden keresztyén olvasókat kérek, hogy az én munkámért engemet ne rágalmazzanak és meg ne keserítsenek, hanem nagy isteni félelemmel és hálaadással vegyék és olvassák ez magyar nyelvre fordított Bibliát.” (Károli Gáspár, 1590)

„A katolicizmus túlélése szempontjából a legsúlyosabb problémát az utánpótlás hiánya jelentette: a régi egyház a török területen „ragadt” papok kihalása után új erőket csak a 17. század első felétől kezdve tudott biztosítani. Addig viszont a megürült helyekre már az új tanok képviselői érkeztek. A legjelentősebb fegyverténynek az obszerváns ferencesek helytállása bizonyult: Szegeden, Gyöngyösön és a 16. század végéig Jászberényben a Ferenc-rendi barátok az alföldi magyar katolikusság legfontosabb lelki-szellemi támaszai maradtak, a kolostorok vonzáskörzetében a katolikus egyház a reformáció egyenrangú versenytársa tudott lenni.” (Molnár Antal, történész)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
Vizsgapont	7	

20. A feladat a Rákóczi-szabadságharc történetéhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Rákóczi-szabadságharc és a spanyol örökösödési háború összefüggéseit! Elemzésében csak a diplomácia- és hadtörténeti vonatkozásokra összpontosítson!

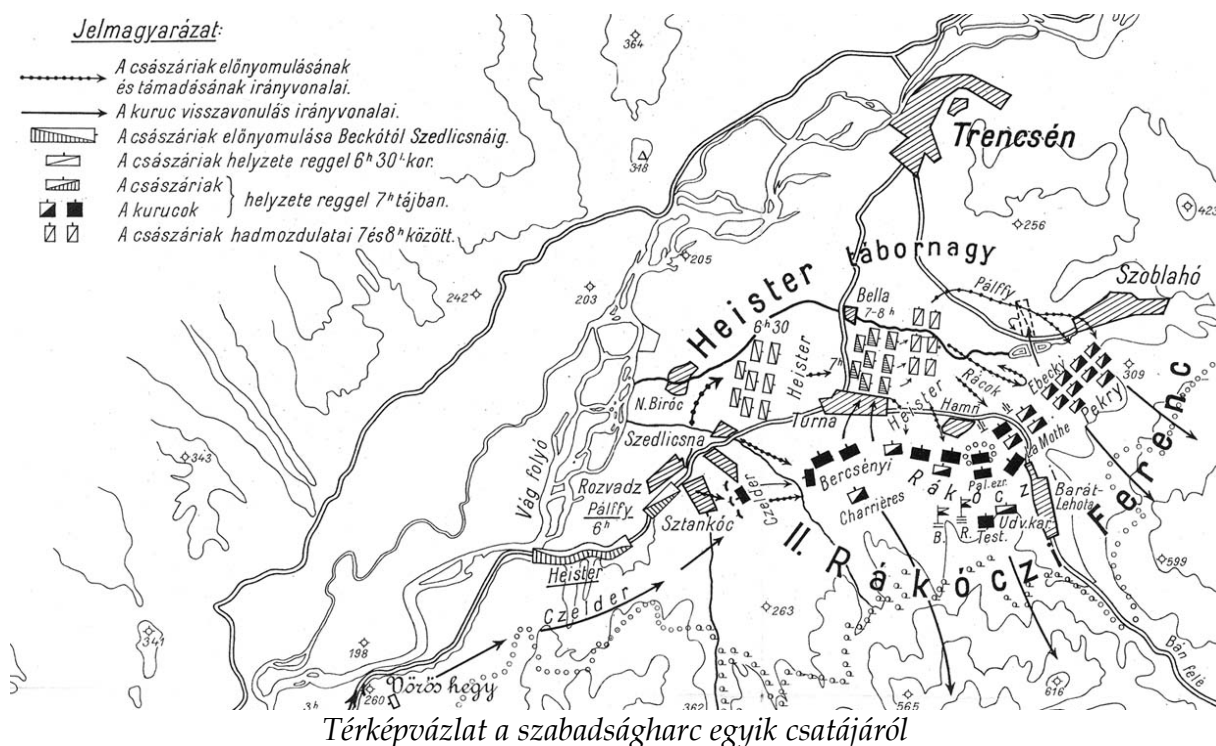
„Minthogy a legdicsebb emlékezetű II. Károly, Spanyolország királya nemrégiben gyermekek hátrahagyása nélkül halt meg, s ő császári felsége [I. Lipót] kijelentette, hogy az elhunyt király utáni trónöröklés, az ő országai és tartományai törvényesen saját dicső uralkodóházát illetik meg, a legkeresztényibb király [XIV. Lajos] pedig ugyanazon trónöröklést unokája: az angers-i herceg [V. Fülöp] számára igyekezvén megszerezni, azzal az érveléssel hozakodott elő, hogy a hercegnek ehhez való joga az elhalálozott királynak valamiféle végrendeletéből származik, és az imént említett herceg számára meg is kaparintotta az egész örökség, vagyis a spanyol monarchia birtoklását.” (A dunai Habsburg Birodalom, Anglia és Hollandia szövetsége, 1701)

„Hogy csak kisszámú császári csapat tartózkodik az országban a helyőrségek kivételével, hogy a Montecuccoli-ezred már meg is kapta a parancsot az indulásra és útnban van Itália felé, s ezért ha akármilyen kis segítséget nyújtanának nekik, könnyű lenne fegyverfogásra bírni a lakosságot, hogy a nemesség kétségkívül csatlakozna a vármegyék állította csapatokhoz, amelyek ez idő szerint szétszóródtak az egész országban, mert erőszakkal besorozták őket. [...] helyesnek tartottam, hogy Bercsényi gróf utazzék Varsóba, s onnan, ha szükséges Danzigba, ahol értekezzék Bonac márkival [a francia király követe a svéd királynál], tudósítsa őt mindarról, amit már tettünk [...]” (II. Rákóczi Ferenc emlékirataiból, 1717)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Az ütközetet ugyan a Duna-parti város után nevezték el, azt a valóságban kicsit északabbra, Lützingen és Blindheim falvak között vívták meg. A francia-bajor erők enyhe túlerővel érkeztek meg a csata színhelyére – 56 000 emberrel és 90 ágyúval rendelkeztek, míg az angol-osztrák csapatok létszáma 50 000 volt és csupán 60 ágyú – kedvezőtlen felállásuk miatt azonban később mégis ők kerültek hátrányba. Tallard gróf és a választófejedelem ugyanis seregeiket háttal a Dunának sorakoztatták fel, amivel kockáztatták a későbbi visszavonulás esélyét; a csata elején úgy tűnt, ilyen véstervre nem is lesz szükség, de a brit erők tűzfegyelme miatt előbb a Tallard-féle baloldal, majd – Savoyai Jenő támadását követően – Miksa Emánuel jobbszárnya is hátrálni kezdett. Miután az angol-osztrák erők meg tudták vetni lábukat a két sereget elválasztó Nebel-patak túloldalán, a franciák sorai bomlásnak indultak, és keleti irányban megkezdték a visszavonulást.”

(Tarján M. Tamás történész az 1704-es höchstädti csatáról)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	Osztószám 3	
Vizsgapont	16	

**21. A feladat a Magyarország két világháború közötti történetéhez kapcsolódik. (rövid)
Tárja fel a források és ismeretei segítségével Klebelsberg Kunó oktatáspolitikájának mozgatórugóit, és mutassa be konkrét intézkedéseit!**

„Szeretném a köztudatba belevinni, a trianoni béke következtében lefegyverzett Magyarországon a kultusztárca voltaképpen honvédelmi tárca is. Honvédelmi tárca olyan értelemben, hogy most elsősorban a szellem, a művelődés fegyvereivel kell védeni hazánkat, és ezekkel az eszközökkel kell mindig újból és újból bizonyítanunk a világ nemzetei előtt, hogy a magyar viszontagságos életének második ezer esztendejében is életképes, erős és hogy bántani nagy történelmi igazságtalanság.”
(Klebelsberg felszólalása az országgyűlésben, 1925)

„A [...] közmondásos [...] magyar hazafiságnak van egy nagy gyengéje, s ez az, hogy számbelileg aránylag kicsiny az a réteg, amely ennek a nagy érzésnek az aktív hordozója. Korábban főleg a köznemesség volt, ma a magyar értelmiség és kisgazdaközösség. De tovább felfelé, a vagyonnal fogy a patriotizmus és a szegénységgel nő a kozmopolitizmus. [...] Ha magyar neonacionalizmus nem tudja megnyerni a nemzeti gondolatnak és a nemzeti érzésnek a magyar tömegeket, akkor nem kétséges, hogy fölébe kerekedik az egész Földet egyetlen golyóbisznak tekintő internacionalizmus.” (Klebelsberg beszéde, 1928)

.....

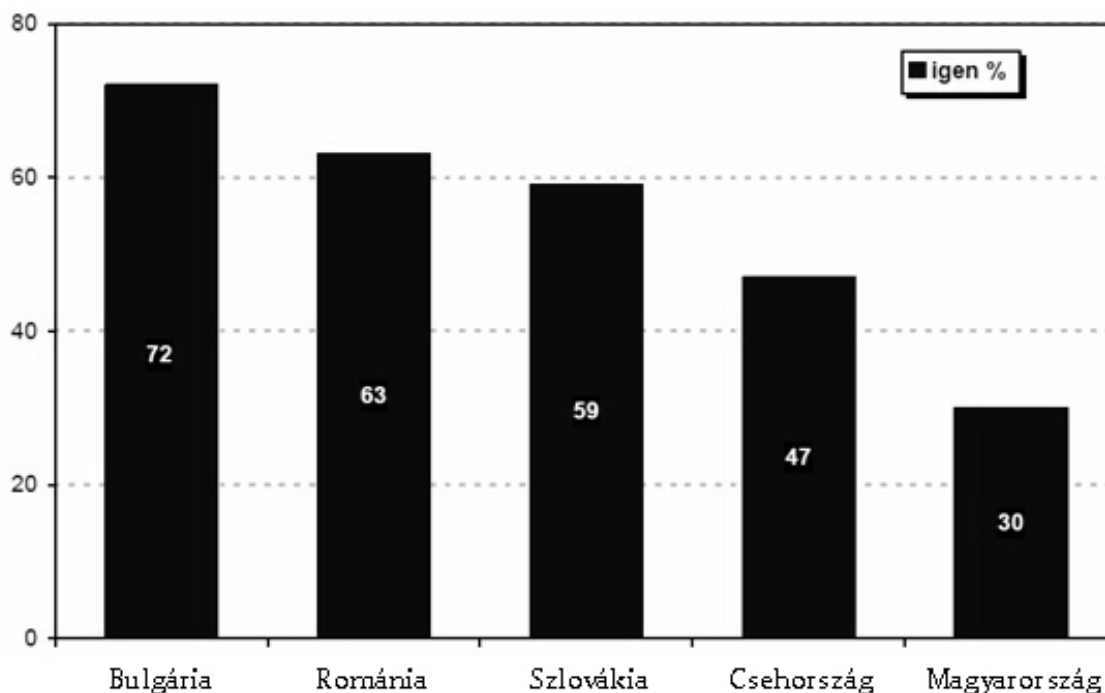
.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[Az így felépített házakban szemlét tartó] szakértő bizottság tagjai [...] jelentették, hogy ezeknek a házaknak az alapját kézzel is ki lehet bontani, szigetelésük a magas talajvíznek kitűnő felszívódási lehetőséget biztosít, padló helyett csak a földet döngölték simára, a padlásra nem lehet felmenni, mert leszakad, a hőszigetelése olyan minimális, hogy fűteni sem érdemes.” (Berkovits György cikke az állami lakásépítési program keretében épített „csökkentett értékű” házakról, 1971)

Használja otthon a roma nyelvet?

Az otthon roma nyelvet használók aránya a megkérdezettek százalékában, néhány közép- és kelet-európai országban, 2010

Az ezer nőre jutó élveszületések száma a teljes népesség és a cigány lakosság körében az anya életkora szerint 2001–2002-ben						
Az anya életkora	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49
Teljes népesség	21,8	65,0	92,7	58,1	21,1	1,8
Cigány lakosság	121,1	219,2	133,8	64,1	48,7	6,8

A cigány nemzetiségűek létszáma Magyarországon	
Az adat forrása	A létszám (kerekített adatok)
népszámlálási adat (2001)	190 ezer
népszámlálási adat (2011)	310 ezer
szociológiai felmérés: „akiket nem cigány környezetük cigánynak tart” (2006)	540 ezer

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám	
I. Egyszerű, rövid feladatok	Összesen	44		
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Magna Charta Libertatum	7		
	14. Jakobinus diktatúra	16		
	15. Fejlődő országok népesedési jellemzői	7		
	16. Német külpolitika az első világháború előtt	16		
	17. Magyarországi reformáció	7		
	18. Uralkodói jövedelmek Magyarországon	16		
	19. Reformkori gazdaság	7		
	20. Rákóczi-szabadságharc	16		
	21. Klebelsberg Kunó oktatáspolitikája	7		
	22. A hazai cigányság	16		
		Összesen	46	
		II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	90		

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: